

Lokalbehov

Barn- och utbildningsnämnden

Fastställt av barn- och utbildningsnämnden
Framtagen av utbildnings- och arbetslivsförvaltningen

Datum 2026-10-23

Gäller 2028–2037

Ärendenr BUN 2026/38

Version [1.0]

UTKAST

Lokalbehov

Innehåll

.....	1
1 Inledning.....	3
1.1 Syfte med dokumentet.....	3
1.2 Kort om lokalförsörjningsprocessen och styrande principer	3
2. Lokalernas nuläge och framtida behov	3
2.1 Verksamhetens uppdrag, mål och förändringar.....	3
2.2 Omvärldsförändringar och externa krav	4
2.3 Lokalernas kapacitet, fördelning och nyttjande	6
2.4 Lokalernas funktion och upplevd kvalitet	8
3. Fakta och kostnader	12
3.1 Lokalyta per förvaltning	13
3.2 Lokalkostnadsutveckling.....	14
3.3 Underhållsplan och åtgärder	15
3.4 Pågående och planerade lokaländringar	18
4. Prioriterade lokalbehov	19
4.1 Kriterier för prioriterade lokalbehov.....	19
4.2 Översikt över prioriterade lokalbehov	20
4.3 Beskrivning av prioriterade lokalbehov	21
4.4 Övriga behov av lokalåtgärder	23
4.5 Förändringar i prioriterade lokalbehov	24

1 Inledning

Dokumentet redovisar barn- och utbildningsnämndens långsiktiga lokalbehov och utgör underlag för nämndens beslut, investeringsbehov och Region Gotlands lokalförsörjningsplan.

1.1 Syfte med dokumentet

Dokumentet ger en samlad och jämförbar bild av nämndens nuvarande och framtida lokalbehov. Det ska stödja analysen av hur verksamhetens uppdrag, mål, organisation och förändrade förutsättningar påverkar behovet av lokaler och tillhörande miljöer.

Syftet är att skapa samsyn, identifiera angelägna behov och ge förutsättningar för en hållbar och långsiktig lokalplanering.

Dokumentet används som:

- underlag för beslut i nämnden,
- underlag till Region Gotlands lokalförsörjningsplan, och
- grund för budget- och investeringsbeslut

1.2 Kort om lokalförsörjningsprocessen och styrande principer

Arbetet följer Region Gotlands lokalförsörjningsprocess, som bygger på principer om samordning, ändamålsenlighet, kostnadseffektivitet, hållbarhet och god framförhållning. Behov ska analyseras och prioriteras innan lösningar planeras och genomförs. Befintliga lokaler, omdisponering, samlokalisering och samnyttjande ska prövas innan ny yta tillförs.

Mer information om processen och de styrande principerna finns på;

[Lokalförsörjningsprocessen – Region Gotland](#).

2. Lokalernas nuläge och framtida behov

Kapitlet beskriver hur verksamhetens uppdrag, omvärldsförändringar och befintligt lokalbestånd påverkar nämndens framtida lokalbehov. Analysen skiljer mellan kapacitet, faktisk användbarhet och lokalernas funktion och kvalitet.

2.1 Verksamhetens uppdrag, mål och förändringar

Avsnittet beskriver de verksamhetsmässiga förutsättningar som påverkar nämndens lokalbehov under planperioden 2028–2037. Fokus ligger på uppdrag, mål, målgrupper, arbetsätt och större förändringar som har betydelse för lokalernas omfattning, funktion, läge och långsiktiga utveckling.

Barn- och utbildningsnämnden ansvarar, inom tilldelade resurser, för Region Gotlands uppgifter inom förskola, grundskola och anpassad grundskola. Uppdraget regleras i skollagen och övriga nationella styrdokument och omfattar även barn- och elevhälsa, studie- och yrkesvägledning samt det kommunala aktivitetsansvaret. Nämnden ansvarar därutöver för pedagogisk omsorg, Kulturskolan och Fenomenalen Science Center.

Lokalplaneringen ska stödja nämndens mål om att barn och elever ska ges likvärdiga förutsättningar att utvecklas, lära och fullfölja sin skolgång. Lokaler och utemiljöer behöver därför vara ändamålsenliga för undervisning, fritidshem, elevhälsa, studie- och yrkesvägledning, praktisk-estetiska ämnen, specialpedagogiska insatser samt administrativa och stödjande funktioner.

Lokalbehov handlar inte enbart om yta. Bedömningen behöver även omfatta funktion, kvalitet, tillgänglighet, trygghet, säkerhet, arbetsmiljö och möjligheten att organisera undervisning och stöd på ett ändamålsenligt sätt. Förändrade arbetssätt ställer ökade krav på digital infrastruktur, flexibla undervisningsmiljöer, grupprum, mindre undervisningsrum, mötesrum och lugna miljöer.

Nämndens lokalplanering ska följa Region Gotlands gemensamma lokalförsörjningsprocess och bidra med analyserade och prioriterade behov till den regiongemensamma lokalförsörjningsplanen. Vid ny- och ombyggnation, större verksamhetsanpassningar och långsiktiga lokalbeslut bör principerna om generalitet, flexibilitet och elasticitet tillämpas, så att lokalerna så långt möjligt kan användas för flera ändamål och anpassas när verksamhetens omfattning förändras.

För att skapa en mer samlad och konsekvent lokalutveckling behöver en gemensam basnivå utvecklas för lokaler och tillhörande miljöer. Basnivån bör ange grundläggande krav på funktion, tillgänglighet, arbetsmiljö, säkerhet, digital infrastruktur och hållbarhet vid planering, renovering och utveckling. Region Gotland är ännu inte framme vid att samtliga lokaler som nämnden nyttjar uppfyller en sådan basnivå. Det är ett långsiktigt utvecklingsarbete som behöver genomföras i samverkan mellan utbildnings- och arbetslivsförvaltningen och teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen.

Säkerhet och beredskap är en växande lokalpåverkande faktor. Utbildningslokaler behöver bidra till trygghet i vardagen och kunna upprätthålla verksamhet vid störningar, kriser och förändrade säkerhetskrav. Det kan påverka behov av passersystem, säkra entréer, utrymningsvägar, samlingsplatser, robust digital infrastruktur och kontinuitetslösningar.

Sammanfattningsvis bör nämndens lokalbehov bedömas utifrån hur väl lokalerna stödjer uppdraget, hur kapacitet och nyttjandegrad motsvarar förändrade barn- och elevvolymerna och verksamhetens organisation, hur lokalerna fungerar ur användarnas perspektiv samt hur de bidrar till långsiktig hållbarhet, robusthet och effektiv resursanvändning.

2.2 Omvärldsförändringar och externa krav

Omvärldsförändringar och externa krav tas upp när de har tydlig betydelse för lokalernas kapacitet, funktion, kostnad, robusthet eller utvecklingsbehov.

Demografi och ekonomi

Region Gotlands befolkningsprognos 2026–2035 visar att antalet barn i åldern 0–15 år beräknas minska från 9 612 år 2025 till 8 122 år 2035, en minskning med 1 490 barn. Utvecklingen varierar mellan åldersgrupper och över tid. Antalet barn i förskoleåldrarna minskar främst under periodens första del och ökar därefter något, medan minskningen i skolåldrarna blir tydligare senare. Det innebär att behovet av organisatorisk och lokalmässig anpassning uppstår vid olika tidpunkter inom förskola och grundskola.

Minskande barn- och elevunderlag påverkar nämndens ekonomiska förutsättningar och kan medföra ökad överkapacitet i delar av lokalbeståndet. Kostnader för lokaler, drift och underhåll minskar inte automatiskt i samma takt som antalet barn och elever. Om organisation och lokalanvändning inte anpassas kan därför lokalkostnaden per barn och elev öka och ta en större del av verksamhetens resurser i anspråk. Samtidigt kan nödvändiga underhållsåtgärder och verksamhetsanpassningar kvarstå även när volymerna minskar.

Lokalplaneringen behöver därför utgå från långsiktiga verksamhetsbehov, god nyttjandegrad och ekonomiskt hållbara lösningar. Befintliga lokaler bör i första hand prövas för effektivare användning, omDispositionering, samlokalisering och samnyttjande innan ny yta tillförs. Möjliga kostnadsminskningar behöver bedömas utifrån vilka lokalytor som faktiskt kan lämnas eller användas för andra ändamål, med hänsyn till geografisk tillgänglighet, skolval, verksamhetens organisation och barnens och elevernas behov. Investeringar behöver vägas mot framtida driftkostnader och krav på kvalitet, arbetsmiljö, säkerhet och stöd. Befolkningsprognosen är ett planeringsunderlag, inte en direkt prognos över beläggningen vid enskilda förskolor och skolor. Osäkerheten ökar med tidshorisonten och är särskilt stor

för barn som ännu inte är födda. Förändrat barnafödande och in- och utflyttning kan påverka utfallet. Underlaget sträcker sig till 2035, medan lokalbehovsplanen gäller till 2037. Bedömningarna behöver därför följas upp och uppdateras löpande med nya prognoser och faktisk verksamhetsutveckling.

Klimat och energi

Lokalbehovet behöver bedömas utifrån energieffektivisering, klimatanpassning, inomhusmiljö, ventilation, värme och kyla samt möjligheten att minska lokalanvändningens miljöpåverkan. Utemiljöerna är en del av förskolans och skolans pedagogiska och sociala miljö och behöver stödja trygghet, hälsa, lek, lärande, fysisk aktivitet och social samvaro. Åtgärder för byggnader och utemiljöer behöver samordnas med underhållsplaneringen och Region Gotlands mål för energi, återbruk och hållbar resursanvändning.

Projektunderlagen för Framtidens skolgårdar pekar särskilt på behovet av att hantera värmeböljor och kraftig nederbörd. I lokalplaneringen behöver därför skugga, vegetation, andel hårdgjord yta och hantering av stora regnmängder bedömas tillsammans med lek, rörelse, tillgänglighet, trygghet och säkerhet. Åtgärder behöver anpassas till varje plats och till förutsättningarna för långsiktig drift och skötsel.

Säkerhet och beredskap

Det nya kapitlet i skollagen om säkerhetsarbete i brottsförebyggande syfte, som gäller sedan den 1 juli 2025, innebär krav på beredskapsplanering, löpande säkerhetsarbete och åtgärder för att obehöriga inte ska ges tillträde när verksamheten pågår. För lokalplaneringen kan detta påverka behov av passersystem, tydliga entréer, avgränsningar, larm, utrymningsvägar och säkra samlingsplatser. Lokalbeslut behöver även beakta kontinuitet vid exempelvis längre elavbrott, extremväder, transportstörningar eller avbrott i digital infrastruktur.

Likvärdighet och faktisk tillgänglighet

Lokalplaneringen behöver beakta fysisk tillgänglighet, orienterbarhet, arbetsmiljö, elevhälsa, möjlighet till stödinsatser, lugn och återhämtning samt lokaler för möten och samverkan. Den faktiska tillgängligheten påverkas även av geografiskt läge, skolskjuts och resor, organisation, schema och tillgång till stödresurser.

Teknologisk utveckling

Digitala lärmiljöer och administrativa arbetssätt förutsätter tillräcklig nätkapacitet, teknikstöd och elförsörjning samt lokaler med ändamålsenlig akustik, flexibel möblering och tillgång till mindre rum för koncentration, digitala möten och enskilt arbete. Dessa krav behöver vägas in vid underhåll, verksamhetsanpassning och investering.

Mark och fysisk planering

Försvarets återetablering på Gotland, riksintressen, bostadsbyggande, infrastruktur, detaljplaner och bygggrätter kan påverka möjligheten att utveckla skol- och förskolelokaler. Tillgång till planlagd mark och tydliga bygggrätter är en strategisk förutsättning som behöver följas samlat i planeringsdialogen, utan att lokalbehovsplanen går in på enskilda bygglovsprocesser.

Sammantaget behöver lokalplaneringen förena anpassning till minskande barn- och elevvolymerna med långsiktig handlingsberedskap. Regionens samlade lokalkapacitet behöver därför kopplas till den geografiska befolkningsutvecklingen, skolvalet, verksamheternas organisation och lokalernas faktiska användbarhet.

2.3 Lokalernas kapacitet, fördelning och nyttjande

Förvaltningens lokaler omfattar förskola, grundskola, anpassad grundskola, fritidshem, Kulturskolan, Fenomenalen Science Center samt administrativa och stödjande funktioner. Verksamheterna har olika krav på ytor, speciallokaler, utemiljöer, tillgänglighet och geografisk närhet till målgrupperna.

Kapacitet avser inte enbart antal kvadratmeter eller maximalt antal personer. Bedömningen behöver väga samman normkapacitet, faktisk användning, barn- och elevgruppernas storlek och sammansättning, årskursstruktur, ventilation, speciallokaler, gemensamma funktioner, fritidshemmets användning, utemiljöns kapacitet, tillgänglighet och möjligheter till samnyttjande. En lokal kan ha formell yta men ändå utgöra en kapacitetsbegränsning om den inte kan användas för rätt verksamhet, vid rätt tidpunkt eller med tillräcklig kvalitet.

Tillgängliga uppgifter visar att delar av lokalbeståndet har eller kan få överkapacitet när teoretisk kapacitet jämförs med aktuellt antal barn och elever. Överkapacitet ska dock bedömas med försiktighet och analyseras per geografiskt område och lokaltyp. Uppgifter om kontraktsarea, normkapacitet, barn- och elevtal och nyttjandegrad ska verifieras mot aktuella internhyreslistor, statistik och verksamheternas organisation innan de används för nyckeltal eller ställningstaganden.

Förvaltningen behöver ha en samlad överblick över hur undervisningslokaler, grupprum, specialsalar, idrottslokaler, mötesrum och gemensamma funktioner används. Undervisningslokaler behöver vara registrerade och deras användning framgå av förvaltningens schemasystem. För lokaler och verksamheter som inte schemaläggs behöver användningen följas upp på annat ändamålsenligt sätt. Underlaget ska göra det möjligt att bedöma nyttjandegraden, identifiera över- och underbeläggning samt pröva möjligheter till samnyttjande inom och mellan nämnder. Schemalagd eller bokad tid behöver skiljas från faktisk användning.

Samnyttjande bör vara en grundprincip i lokalplaneringen. Förändrade lokalbehov ska i första hand prövas mot befintligt lokalbestånd, omdisponering, samlokalisering och gemensam användning av lokaler och funktioner inom och mellan verksamheter och nämnder innan ny yta tillförs. Minskande barn- och elevunderlag och möjliga överskott av lokalyta gör det särskilt viktigt att analysera hur befintliga lokaler kan användas inom nämndens verksamheter eller av andra delar av Region Gotland. Prövningen ska utgå från verksamheternas faktiska behov och beakta barns och elevers ålder, trygghet, säkerhet, geografisk tillgänglighet, skolskjuts och resor, schemaläggning, pedagogisk funktion, kvalitet och arbetsmiljö.

Vid samlokalisering och samnyttjande behöver det framgå vilka lokaler, entréer och utemiljöer som kan delas, under vilka tider och vilka delar som behöver vara avskilda för förskolans, skolans eller fritidshemmets verksamhet. Ansvar för tillträde, gemensamma ytor, drift och säkerhet ska klarläggas mellan berörda verksamheter, nämnder och fastighetsägare. En ledig eller obokad lokal innebär inte i sig att den är praktiskt tillgänglig för annan verksamhet. Bedömningen behöver även omfatta flöden och övergångar mellan verksamheter under dagen.

I bilaga 1 och 2 anges lokalytor och kapacitet för förskola och grundskola.

För den kommunala förskola anges cirka 25 000 m² i bruksarea och för kommunal grundskola och fritidshem cirka 91 000 m².

Region Gotlands förskolor hade den 1 oktober 2026 totalt 1 675 inskrivna barn. Den beräknade lokalkapaciteten motsvarade cirka 2 333 barn, vilket ger en beläggning på ca 72 procent. *Se även bilaga 1*

Region Gotlands grundskolor hade den 1 oktober 2026 totalt 5 301 inskrivna elever. Vid bedömning och beräkning utifrån lokalbehovsplan och skolvalssystemet så har grundskolan en kapacitet på 7 325 platser vilket blir en beläggning på cirka 72 procent. *Se även bilaga 2*

Grundskolans lokalanvändning påverkas även av planerade verksamhetsflyttar och tillfälliga evakueringar. Enligt det kompletterande underlaget planeras eleverna vid Vänge skola att flytta till Romaskolan från läsåret 2027/2028 i enlighet med fattat beslut. Vid planerad ombyggnad och underhåll av ventilationen i Havdhem behöver verksamheten tillfälligt evakueras till Öja skola. Mottagande skolors praktiskt användbara kapacitet behöver därför bedömas i relation till elevantal, organisation och tidplan för åtgärderna.

Fristående för- och grundskolor

Fristående förskolor hade den 1 oktober 527 barn inskrivna.

Fristående grundskolor hade vid samma tidpunkt 1 059 elever inskrivna.

Dessa elever ingår inte i nämndens lokalbestånd men påverkar elevflöden, skolval och dimensionering. Barn och elevsiffror för fristående verksamheter redovisas närmare i; Bilaga 3 *Barn- och elevantal fristående förskolor och grundskolor*

Anpassad grundskola

Anpassad grundskola hade den 1 oktober 2026 totalt 79 elever.

Delar av den anpassade grundskolan flyttade i augusti 2026 in i anpassade lokaler i Gråbo-skolan, där minskat elevantal har frigjort ytor för samordning inom samma fastighet. Förändringen beskrivs närmare i avsnitt 2.4.

Verksamheten är fördelad på flera platser och saknar tillräckligt med egna, långsiktigt anpassade lokaler. Kapacitetsbedömningen behöver därför omfatta mer än elevantal och yta. Den ska även beakta grupporganisation, elevernas individuella stödbehov, tillgänglighet, specialutrustning, fritidsverksamhet, utemiljöer, transporter och närhet till elevhälsa och andra stödresurser. Återkommande tillfälliga lokallösningar medför behov av nya anpassningar och gör det svårare att bedöma verksamhetens långsiktiga kapacitet och kostnader.

Kulturskolan

Kontraktsarea anges till 2 360 m² och är belägen vid Solrosens område, Visby i Sävhuset. Delar byggnad med Wisbygymnasiet

Fenomenalen Science Center

Kontraktsarea anges till 500 m² och lokalen är belägen vid Skeppsbron 4, Visby. Lokalen hyrs av Gotlandsbolaget.

Barn- och elevhälsan huvudkontor

Flyttade i januari 2026 till ändamålsenliga lokaler på Visborg och delar lokalyta med förskolans ledning. Verksamheten disponerar cirka 315 m². Behovet av ett separat centralt kontor bedöms därmed inte längre kvarstå. Den fortsatta lokalplaneringen behöver i stället inriktas på barn- och elevhälsans arbetsförutsättningar vid förskolor och skolor.

Den samlade bedömningen är att nämndens lokalbestånd inte kan beskrivas enbart som en generell brist eller ett generellt överskott på yta. Kapaciteten är ojämnt fördelad och den praktiska användbarheten varierar. Innan ny yta tillförs ska möjligheter till omDispositionering, organisatoriska förändringar, samlokalisering, samnyttjande och avveckling prövas. Det fortsatta underlaget ska tydligt skilja mellan verifierade behov, preliminära uppgifter, pågående analyser och långsiktiga strategiska frågor.

2.4 Lokalernas funktion och upplevd kvalitet

Avsnittet beskriver hur lokalerna fungerar ur verksamheternas och användarnas perspektiv och ska inte läsas som ett lokalregister. Bedömningen omfattar arbetsmiljö, tillgänglighet, trygghet, teknik, underhållsbehov, pedagogisk funktion och lokalernas förmåga att stödja olika målgrupper och arbetssätt.

Med funktion avses hur väl lokalerna stödjer verksamhetens uppdrag, målgrupper och arbetssätt. Bedömningen omfattar inte bara byggnadens skick utan även användbarhet, flöden, stödytor, digitala förutsättningar, utemiljöer och möjligheten att genomföra undervisning, fritidsverksamhet, elevhälsa och stödsatser med god kvalitet.

Kända brister och styrkor behöver sammanställas från verksamhetsdialoger, arbetsmiljöarbete, tillgänglighetsbedömningar och underhållsplaner. Särskilt viktigt är att identifiera lokaler där funktionella brister begränsar möjligheten att bedriva verksamhet enligt skollag, läroplaner och arbetsmiljökrav, även när den formella kapaciteten i antal platser bedöms vara tillräcklig.

Förskolan

Förskolornas lokaler är till stor del uppförda under perioden 1960–1980 och är relativt likartade när det gäller standard och underhållsbehov. Undantag är bland annat förskolan i Väskinde, som togs i bruk 2024, och Törnekvior, som togs i bruk 2017/2018. Under senare år har flera äldre lokaler fått planerat underhåll av ytskikten, ofta i kombination med mindre verksamhetsanpassningar för att skapa mer funktionella och moderna lärmiljöer. Samtidigt finns lokaler där äldre utformning, slitna ytskikt eller brister i inomhusmiljön påverkar arbetsmiljön och den pedagogiska funktionen. Underhållsåtgärder genomförs huvudsakligen enligt teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningens underhållsplan, där utbildnings- och arbetslivsförvaltningen kan medverka i prioriteringen. Sammantaget finns ett betydande underhålls- och utvecklingsbehov i förskolans lokalbestånd.

Persgränds förskola

Är stängd sedan vecka 25, 2025 och verksamheten har flyttats till förskolan Storken i Visby norr, där barnen erbjuds en god arbets- och pedagogisk miljö. Lokalen på Persgränd är uppsagd och hyreskostnaden för UAF upphör den 1 januari 2027.

Vänge förskola

Har ett omfattande underhållsbehov som har skjutits upp på grund av besparingar och i avväntan på ett långsiktigt ställningstagande. Förskolan ska avvecklas sommaren 2027 och verksamheten flyttas till förskolan i Roma.

Forellens förskola

Har ett omfattande underhållsbehov, men åtgärder har skjutits upp eftersom evakueringslokaler saknats. Mot bakgrund av ett minskande barnantal i norra Visby ska möjligheten att genomföra en etappvis evakuering under 2027–2028 prövas genom att andra förskolor i området tillfälligt tar emot en eller flera avdelningar samtidigt som Forellens lokaler underhålls och anpassas.

Dalhems förskola

Verksamheten behöver ersätta den nuvarande paviljonglösningen med permanenta lokaler. Enligt underlaget till BUN:s beslut den 15 september 2026 är barnantalet stabilt fram till 2030, med fortsatt behov av tre avdelningar. Nämnden har beslutat om underhåll och anpassning av den befintliga förskolebyggnaden samt en tillbyggnad om cirka 180 m². Åtgärderna syftar till ändamålsenliga lokaler, god arbetsmiljö och långsiktiga förutsättningar för verksamheten. Beslutet och den tidskritiska övergången från paviljongen beskrivs närmare i avsnitt 3.4.

Sanda förskola

Barn- och utbildningsnämnden har beslutat att bygga en ny förskola i Sanda. Förstudien från april 2025 beskriver behovet av att samla den förskoleverksamhet som är fördelad på flera byggnader, däribland paviljonger, i en permanent förskolebyggnad. Nybyggnationen ska ge förutsättningar för en mer sammanhållen verksamhet i ändamålsenliga lokaler. Beslutet omfattar inte samtliga övriga åtgärder som förstudien redovisar för skolområdet. Beslutets avgränsning och kvarstående samordningsbehov beskrivs i avsnitt 3.4 respektive 3.3.

Grundskolan

Grundskolornas lokaler har varierande kvalitet och pedagogisk ändamålsenlighet. Många lokaler fungerar väl, medan andra har betydligt sämre förutsättningar. Skillnaderna hänger bland annat samman med byggnadernas ålder, skolornas storlek och vilka årskurser de omfattar. Nyare och större skolor har generellt bättre tillgång till grupprum, hemvister, personalytor och specialsalar för praktisk-estetiska ämnen. Sanda skola, Stånga skola och Vänge skola har i tidigare underlag lyfts som exempel på skolor med sämre lokalmässiga förutsättningar. Sammantaget finns ett betydande underhålls- och utvecklingsbehov. Bristerna behöver verifieras och sorteras utifrån om de ska hanteras genom fastighetsunderhåll, arbetsmiljöåtgärder, verksamhetsanpassning eller som prioriterade lokalbehov.

I kompletterande underlag beskrivs särskilda behov vid Vänge, Kräklingbo, Havdhem och Öja skolor. Vänge har ett omfattande underhållsbehov som har skjutits upp under flera år till följd av besparingar och i avvaktan på ett långsiktigt beslut. Utan åtgärder finns risk för ytterligare försämring av arbetsmiljön och den pedagogiska miljön fram till den planerade elevflytten efter beslut om nedläggning av för- och grundskolan i Vänge.

För Kräklingbo beskrivs långvariga problem med vattenförsörjningen där nytt borrhål och tillfällig tanklösning ännu inte hade säkerställt en långsiktig lösning. Havdhem har behov av ombyggnad och underhåll av ventilationen. Öja renoverades invändigt 2023–2024, men underhåll av tak, fasad och fönster återstår. Aktuell status för vattenförsörjningen i Kräklingbo och tidplanen för åtgärderna i Havdhem och Öja skall ännu klarläggas i den fortsatta planeringen.

Sanda – kvarstående behov i skolans lokaler.

Förstudierapporten från april 2025 redovisar, utöver behovet av en ny förskola, verksamhetsanpassningar av skolbyggnaden och tekniska underhållsbehov. Bland annat beskrivs äldre installationer för värme, vatten och avlopp samt brister i gymnastikhallens ventilation. Beslutet om en ny förskola innebär därför inte i sig att grundskolans lokalbehov är lösta. Åtgärdernas aktuella status behöver verifieras och skiljas mellan fastighetsunderhåll, verksamhetsanpassning och investering.

Solbergaskolan – idrottslokaler och skolmiljö.

Enligt verksamhetens underlag och lokalförsörjningens bedömning så räcker skolans två mindre idrottshallar och tillgången till Gutavallen och andra skolors idrottsanläggningar inte till för undervisningsbehovet. Skolan använder även S:t Hansskolans idrottshall. Förflyttningar mellan anläggningar tar tid från undervisningen och försvårar schemaläggningen, med följderna även för andra ämnen. Nuvarande idrottslokaler har också underhållsbehov och bedöms inte uppfylla dagens krav. Samtidigt påverkas skolmiljön av flera projekt i området. Det nya badhuset har tagit en tidigare använd grönyta i anspråk, och platsen för lämning och hämtning med skoltaxi behöver ersättas. Ytterligare markanspråk, ombyggnaden av det tidigare badhuset till ungdokumenthus och utvecklingen av Östercentrum behöver bedömas samlat utifrån skolans behov av tillräckliga utevistelsezoner, säkra transporter, tydliga avgränsningar och en trygg skolmiljö.

Planprogrammet för Östercentrum behöver samordnas med Solbergaskolans behov. Förslag om öppnare ytor, gångstråk och minskade avgränsningar behöver bedömas utifrån hur de påverkar elevernas trygghet, säkerhet och tillgång till en fungerande skolgård. Skolgårdens funktion som verksamhetsyta för skolan behöver tydliggöras i förhållande till föreslagna allmänna stråk och andra funktioner. Förvaltningens bedömning är att ytterligare markanspråk och förändrade trafikflöden riskerar att begränsa skolans utvecklingsmöjligheter. Skolans behov av ytor, avgränsningar och säkra transporter behöver därför klarläggas innan beslut fattas som begränsar handlingsutrymmet.

Skolverket tydliggör att skolan inte är en allmän plats och att skolenheten även omfattar skolgårdar samt idrottsplatser i nära anslutning till skolbyggnaderna. Enligt 6 a kap. 4 § skollagen ska huvudmannen se till att åtgärder vidtas för att obehöriga inte ska ges tillträde till verksamhetens område när verksamheten pågår. För Solbergaskolan behöver därför planprogrammets förslag till gångstråk, öppna ytor och förändrade avgränsningar utformas så att huvudmannen kan fullgöra detta ansvar. Allmän passage genom skolans verksamhetsområde under verksamhetstid kan inte förutsättas utan att tillträdesfrågan har klarlagts. Utanför verksamhetstid beslutar huvudmannen hur skolgården får användas, vilket kan möjliggöra tillgång för allmänheten.

Idrottsämnets lokaler generellt

För idrottsämnets lokaler behöver befintliga omklädningsrum fortsatt följas utifrån trygghet, säkerhet, tillgänglighet, tillsyn och personlig integritet. Identifierade brister bör hanteras genom löpande verksamhets- och arbetsmiljöarbete samt, när åtgärder kräver förändringar av lokalen, samordnas med underhålls- och investeringsplaneringen.

Fördelning av idrottsämnets lokaler mellan huvudmän

Alléskolan har i dag idrottsundervisning i två hallar eftersom två fristående skolor har tillgång till den ena, och Kultur och fritidsavdelningen fördelar tiderna i A7-hallen. Det försvårar förvaltningens planering och ger onödiga förflyttningar. Samtidigt behöver Humlegårdens idrottshall frigöras för förskoleverksamhet. Behovet av en samordnad lösning redovisas som fortsatt analys i avsnitt 4.4, tabell 4.

Resursskolans lokaler

Under 2024 genomfördes en översyn av resursskolans organisation, BUN 2024/921, för att möta ökade behov och förväntningar. Översynen ledde till en organisationsförändring med tydligare inriktning på funktionalitet, arbetsmiljö och pedagogiska utvecklingsbehov. När förskoleverksamheten i Klubbsvampen avvecklades till följd av minskat barnantal i Visby kunde resursskolan överta lokalerna. Flytten genomfördes i juli–augusti 2025 och bedöms i

underlaget ha förbättrat verksamhetens lokalmässiga förutsättningar. Periodiskt underhåll och verksamhetsanpassningar planeras under 2027–2028.

Anpassad grundskola

Delar av den anpassade grundskolan flyttade i augusti 2026 in i anpassade lokaler i Gråboskolan. Ett minskat elevantal i Gråboskolan har frigjort ytor och möjliggjort att de berörda delarna av verksamheten samordnas inom samma fastighet. Lokalanpassningen har finansierats med tidigare tilldelade medel ur underhållspotten för anpassad grundskola.

Trots samordningen i Gråbo är den anpassade grundskolans verksamhet som helhet fortfarande fördelad på flera platser och är återkommande beroende av tillfälliga lokallösningar. Behovet av en långsiktig helhetslösning kvarstår. Varje flytt kan kräva nya verksamhetsanpassningar och innebär osäkerhet för elever och personal. För elever som är beroende av tydliga rutiner, kontinuitet och trygga miljöer kan återkommande lokalbyten påverka trygghet, utveckling och lärande. För personalen medför spridningen praktiska omställningar, arbetsmiljöbelastning och begränsade möjligheter till samplanering, kollegialt lärande och gemensam metodutveckling.

Den långsiktiga målbilden är därför att verksamheten från förskoleklass till årskurs 9 så långt möjligt ska kunna samlas i stabila, tillgängliga och ändamålsenliga lokaler. Lokalerna behöver stödja elevernas varierande behov genom god fysisk tillgänglighet, möjlighet till lyft- och förflyttningshjälpmedel, lugna och sensoriskt anpassade miljöer, säkra utemiljöer, fritidsverksamhet och närhet till elevhälsa och andra stödfunktioner. Ett lämpligt geografiskt läge bör även ge eleverna möjlighet att träna självständighet i vardagen. En samlad lösning kan samtidigt förbättra samordningen av personal, ledning, material, hjälpmedel och gemensamma funktioner.

Delar av skolformen är förlagd till Solbergaskolan och skolans planerade underhåll ger möjlighet att samordna fastighetsåtgärder med nödvändiga verksamhetsanpassningar för de äldre eleverna, men åtgärden behöver ingå i en långsiktig helhetslösning för hela den anpassade grundskolan.

Barn- och elevhälsan

Över lag har barn- och elevhälsan tillgång till bra och ändamålsenliga lokaler på öns skolor. På vissa skolor finns dock behov av förbättringar. Behoven gäller framför allt arbets- och samtalsrum som möjliggör ostört arbete och säkerställer sekretess, men även bokningsbara rum, anpassade arbetsplatser med förvaring samt fungerande teknik, telefoni och nätverk. På vissa skolor är rummen delade, lyhörda eller för små, vilket försvårar barn- och elevhälsans arbete. Dessa brister behöver kartläggas per skola och hanteras genom underhåll, mindre verksamhetsanpassningar eller samordning med andra planerade lokalåtgärder.

Modersmålsenheten

Är sedan oktober 2024 samlokaliserad med Solbergaskolan och lokalerna har genomgått underhåll. Enhetens uppdrag har dock minskat i omfattning de senaste åren. Bedömningen är att nuvarande lokalisering är ändamålsenlig.

Kulturskolan

Kulturskolans lokaler är förhållandevis nya då verksamheten flyttade in i Sävhuset vid om-

rådet Solrosen Visby, 2017, så nöjdheten bedöms vara god. Verksamheten samordnas även till viss del med Wisbygymnasiet. Önskemål om att utöka utbudet inom vissa kurser finns men lokalytan sätter begränsningar. Kulturskolan har under perioder kö till verksamheten vilken inte alltid är möjligt att korta ned i önskvärd takt.

Kulturskolan har även undervisning ute på skolorna när det är möjligt att planera in tillsammans med grundskolan.

Det finns önskemål om att utöka verksamheten utanför Visby, med så kallade ”hubbar”. Kulturskolan tänker sig då lokalyta i en del av en skola eller i anslutning till en skola, gärna med egen skylt. Kulturskolan har i dag verksamhet och lokalyta att tillgå i Slite, Hemse, Klintehamn och Lärbro (dock inte alltid i direkt anslutning till skolor) och önskar nu utöka med lokal vid Romaskolan.

Möjligheten finns här att ta med Kulturskolan som en del av förstudien för den gamla idrottshallen i Roma, vilket även kräver en fördjupad lokalbehovsanalys från Kulturskolan. Förstudien för den gamla idrottshallen pågår och en ombyggnad av den kommer att starta när den nya idrottshallen är färdigbyggd och inflyttad. Preliminärt beräknat till augusti-27.

Tvärgående kvalitetsfrågor

Tillgänglighet och anpassning är centrala inom samtliga verksamheter. Det handlar både om fysisk tillgänglighet och om att lokalerna ska stödja barn och elever med behov av struktur, lugn, tydlighet, hjälpmedel och flexibla lärmiljöer. Utemiljöer, digital infrastruktur, akustik, ventilation, temperatur, belysning, trygghet och säkerhet behöver ingå i den samlade funktionsbedömningen. Utemiljöerna ska bedömas som en del av verksamhetens läro- och arbetsmiljö, med förutsättningar för lek, rörelse, lärande, social samvaro och återhämtning samt tillgänglighet och klimatanpassning. Gemensamma ytor och uppehållsytor inomhus behöver stödja trygga förflyttningar, social samvaro och möjlighet till lugn och avskildhet utifrån barnens och elevernas ålder och behov. Möjligheten att använda ytor för flera funktioner ska provas utan att försämra tillsyn, tillgänglighet eller säkerhet.

Vid utveckling av skol- och förskolegårdar behöver barnens och elevernas egna erfarenheter tas till vara tillsammans med verksamhetens och fastighetsförvaltningens bedömningar. Arbetet med Framtidens skolgårdar ska förena barnens perspektiv med ett barnperspektiv och ge underlag för varierade miljöer för lek, rörelse, undervisning, social samvaro och återhämtning. Konceptprogrammets tillämpning behöver anpassas till varje skolas och förskolas verksamhet och fysiska förutsättningar.

Alla kvalitetsbrister ska inte föras vidare som prioriterade lokalbehov. Frågorna behöver sorteras utifrån om de ska hanteras genom fastighetsunderhåll, verksamhetsanpassning, arbetsmiljöarbete, samnyttjande, organisatoriska förändringar eller investering. Endast behov som är tillräckligt verifierade, har strategisk betydelse och uppfyller kriterierna i kapitel 4 bör prioriteras i den regiongemensamma lokalförsörjningsplaneringen.

3. Fakta och kostnader

I detta kapitel redovisas fakta om nämndens lokaler, planerat underhåll samt pågående och planerade lokalätgärder. Underlaget framtaget med stöd av fastighetsförvaltningsavdelningen.

Typ av yta	Area (BRA m²)	Andel av total yta
Regionägda lokaler	410 000	79 %

Inhyrda lokaler	110 000	21 %
Totalt	520 000	100 %

I redovisningen används två olika ytbegrepp: bruksarea (BRA) och kontraktsarea. De mäter olika delar av lokalbeståndet och är därför inte direkt jämförbara.

- Bruksarea (BRA) avser byggnadens totala invändiga yta och används för att beskriva Region Gotlands fastighetsbestånd.
- Kontraktsarea avser den yta som omfattas av ett internhyreskontrakt, inklusive andel av gemensamma utrymmen.

Skillnaden beror främst på att vissa tekniska utrymmen, undercentraler och kommunikationsytor ingår i byggnadens BRA men inte i kontraktsarean.

3.1 Lokalyta per förvaltning

Region Gotlands samlade internhyreskontrakt omfattar cirka 370 000 m². Det motsvarar den del av regionens egna och inhyrda lokaler som disponeras av verksamheterna genom internhyreskontrakt. Utöver dessa ytor finns bland annat gemensamma funktioner, drift- och servicelokaler, tillfälligt lediga lokaler samt lokaler och lägenheter som hyrs ut externt. De externt uthyrda ytorna omfattar cirka 56 000 m².

Kontraktsarea är den yta som anges i hyresavtalet och utgör grunden för hur stor del av lokalerna som respektive nämnd disponerar. Den omfattar både den faktiska användbara ytan samt en proportionerlig andel av gemensamma utrymmen, till exempel trapphus, korridorer och teknikrum, beroende på avtalets utformning.

Diagrammet nedan visar hur den totala kontraktsarean, ca 370 000 m² är fördelad mellan nämnderna. Fördelningen illustrerar vilka verksamhetsområden som nyttjar störst respektive minst andel av Region Gotlands totala lokalyta.

BUN är den nämnd som i nuläget har högst antal m² och därmed även högst lokalhyreskostnad. Förklaring till det ligger främst i att nämnden har störst behov av lokaler men att det också finns ett överskott av lokalyta i den spridda skolorganisationen. Förvaltningen jobbar kontinuerligt med att anpassa och minska antalet kvadratmeter för att sänka den årliga kostnaden. Till saken hör också att när lokaler renoveras eller att det byggs nytt så höjs också hyran.

Fördelning av internhyreskontrakt, area per nämnd

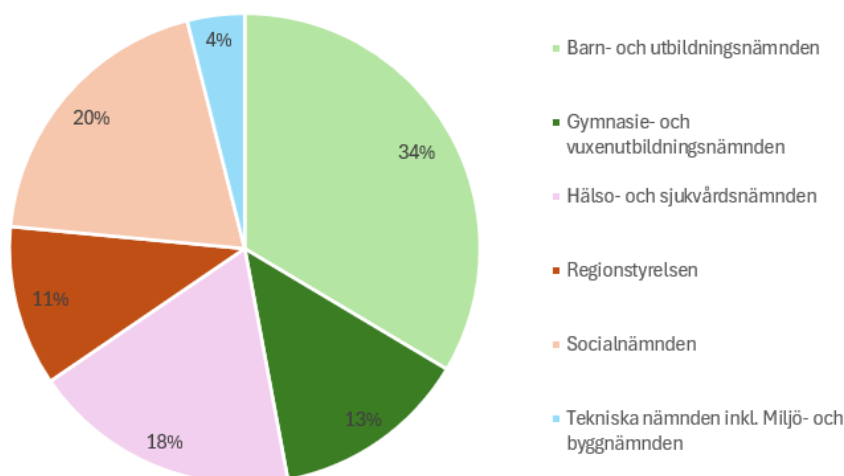

Diagram 1: Fördelning kontraktsarea per nämnd

För förvaltningen är det relativt svårt att göra exakta prognoser om framtida lokalbehov för nämndens ansvarsområden. Även om förvaltningen kan göra bedömningar utifrån situationer baserat på organisation, lokalkapacitet, elevunderlag och befolkningsprognoser, är det i slutändan huvudmannen, den politiska majoriteten, som bestämmer hur region Gotlands skolor ska organiseras och lokaliseras såväl geografiskt som med avseende på storlek, i förekommande fall. Förvaltningens planeringsarbete utgår från rådande politiska beslut, geografisk spridning, resultatet av det fria skolvalet, lokalernas status samt behov av underhåll och om- eller tillbyggnationer.

Som nämnts i tidigare kapitel har förvaltningen ett visst överskott av lokalyta vilket främst gäller förskolor och grundskolor. Bedömningen utifrån de senaste befolkningsprognoserna är att överskottet av lokalyta kommer att öka inom vissa geografiska områden, vilket innebär att det är viktigt att det görs kontinuerlig översyn av organisation och möjligheter till förtätning och samlokalisering, och/eller att förvaltningen ser över möjligheten att frigöra lokalytor till annan avdelning eller förvaltning.

I arbetet med lokalplanering är det mycket viktigt att alltid beakta lokalernas kapacitet och organisationens och enheters behov och inte frångå uppsatta riktvärden och belasta lokaler och organisation mer än vad de dimensionerats för. Om detta inte följs kan det innebära negativa konsekvenser på arbetsmiljö och hälsa.

3.2 Lokalkostnadsutveckling

- Interna och externa lokaler över tid
- Kommentarer kring trender eller risker

Region Gotland tillämpar en internhyresmodell där respektive nämnd bär kostnaden för de lokaler som verksamheten nyttjar. Internhyran synliggör därmed lokalkostnaderna i verksamheterna. Internhyran är det betalningssystem som används för att fördela kostnaderna för kommunens lokalförsörjning mellan nämnderna. Den bygger på principen att tekniska nämnden är hyresvärd och ansvarar för att tillhandahålla lokaler, medan respektive nämnd är hyresgäst och betalar för de lokaler som används.

Region Gotlands samlade kostnader för egna och inhyrda lokaler har ökat över tid.

Utvecklingen påverkas bland annat av ökade kostnader för energi, VA och byggnation.

Nedgången efter 2017 förklaras främst av införandet av komponentavskrivningar, vilket innebar förändrade avskrivningstider och tillfälligt lägre avskrivningskostnader.

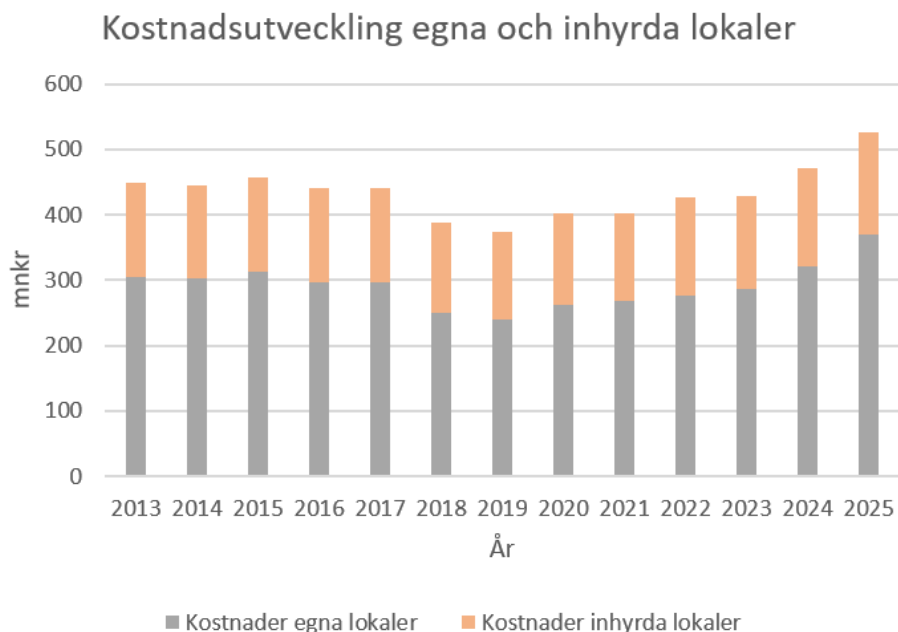

Diagram 2: Kostnadsutveckling av egna och inhyrda lokaler över tid.

Diagrammet visar Region Gotlands totala lokalkostnader per år, fördelade på egna och inhyrda lokaler.

Uppdaterade uppgifter om lokalkostnader och kommande internhyror skall redovisas i den regiongemensamma lokalförsörjningsplanen.

3.3 Underhållsplan och åtgärder

Region Gotland har en långsiktig plan för underhåll av regionens fastigheter. Planen ska också skapa förutsättningar att samordna underhållsåtgärder med förvaltningarnas behov av verksamhetsanpassningar och lokalförändringar. På så sätt kan större underhåll genomföras samtidigt som anpassningar eller ombyggnader sker, vilket ger mer kostnadseffektiva projekt. Även åtgärder kopplade till energi- och klimatprojekt ska i så stor utsträckning som möjligt samordnas med underhållsåtgärdena.

Regionstyrelsen fastställer reglementen och instruktioner som styr ansvarsfördelningen mellan nämnder och avdelningar.

Underhållsplanen samordnas med förvaltningens arbete med långsiktiga lokal- och investeringsbehov. Underhållsplaneringen behöver omfatta både byggnader och utemiljöer. I det fortsatta arbetet är det viktigt att långsiktiga underhållsplaner utvecklas även för utemiljöer, vilket skall göras i samverkan mellan förvaltningen och teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen (TSF). Här krävs tydlig ansvarsfördelning, budgetering och koppling till gemensamma mål för säkerhet, trygghet, hälsa, lek, rörelse, social samvaro, hållbarhet och klimatanpassning.

Prioritering

1. System som uppnått sin tekniska livslängd och ska uppfylla krav på en fastighetsägare i form av myndighetskrav.
2. Underhållsåtgärder som syftar till att skydda klimatskalet (tak, fasad och fönster)
3. Åtgärder som leder till sänkta driftkostnader samt minskad påverkan på miljön.

Samtliga åtgärder ska göras på ett sådant sätt att:

- Fokus på energi och klimatförbättringar prioriteras.
- Störningar för verksamheterna minimeras

Utemiljöer

En viljeinriktning från förvaltningen är att när underhåll budgeteras och genomförs så skall underhåll och uppdatering av utemiljöer inkluderas utifrån perspektiven; klimatförändringar och hållbar utveckling, trygghet, säkerhet, rörelse, lek, lärande och social samvaro.

UAF och TSF samverkar inom projektet Framtidens skolgårdar för att ta fram ett konceptprogram för skol- och förskolemiljöer. Projektet har beviljats 250 000 kronor beviljats från hållbarhetspotten för konsultinsats. Projektdirektivet anger projektperioden 2 februari–31 december 2026. Arbetet utgår från ett specifikt objekt och skall ge ett underlag som kan anpassas till andra skolors och förskolors förutsättningar. Projektmålen omfattar även riktlinje, projekteringsanvisningar samt drift- och skötselprogram. Projektet omfattar inte genomförande av fysiska åtgärder; sådana kräver fortsatt planering och finansiering. Aktuell leverans- och beslutsstatus behöver följas upp inför planens fastställande.

Konceptprogrammet och de kompletterande styr- och skötselunderlagen behöver omsättas i en gemensam handlingsplan för utemiljöer. Handlingsplanen behöver ange vilka brister och utvecklingsbehov som har identifierats, hur de prioriteras samt ansvar, finansiering och uppföljning. Underhåll, verksamhetsanpassning och större investeringar ska skiljas åt och samordnas med planerade byggnadsåtgärder. Även gemensamma vistelseytor, tillträde, tillgänglighet och säkra flöden behöver bedömas när lokaler byggs om eller verksamheter tillfälligt flyttas. Akuta säkerhets- och arbetsmiljöbrister ska hanteras i ordinarie process och inte göras beroende av eventuell ytterligare finansiering från hållbarhetspotten.

Projektets slutrapport presenteras för nämnd under 2027.

Måltidsverksamhetens kapacitet och ansvar inom Region Gotland

Region Gotland ansvarar för att tillhandahålla näringsriktiga och kostnadsfria skolmåltider till samtliga elever inom förskola och grundskola. Den operativa hanteringen av måltiderna ligger hos avdelning måltid, som dagligen tillagar och distribuerar cirka 11 000 portioner till skolor, förskolor, äldreomsorg och sjukvård. Måltidsverksamheten är organiserad i köksområden, där exempelvis köksområde 5 omfattar sju skolkök i och kring Visby.

Kapaciteten i skolkök och matsalar planeras utifrån elevunderlag, lokalernas utformning, arbetsmiljökrav och nationella riktlinjer för näringsinnehåll och måltidsmiljö.

Måltiderna utformas enligt livsmedelsverkets riktlinjer och med ambitionen att främja matglädje, hälsa och god måltidskultur.

Planeringen av lokalbehov för måltidsverksamheten är RSF-måltids ansvar men arbetet sker i samverkan med UAF och TSF, med utgångspunkt i aktuella elevprognoser, pedagogiska behov och krav på hållbarhet och effektivitet. RSF-måltid och UAF har etablerade mötesformer där planering, dimensionering, behov och politiska beslut diskuteras och förankras.

RSF-måltid och dess lokalsamordnare är även ansvariga för att kartlägga kapaciteten för kök och matsalar samt skriva fram investeringsbehov för underhåll och om- och nybyggnation av dessa, vilket görs i lokalbehov, 10-årigt investeringsbehov och i mål och budgetskrivelse.

Solbergaskolan – samordning av underhåll och evakuering.

Enligt lokalsamordnarens underlag omfattar det kommande underhållet bland annat ventilation, stammar och avloppsrör. Underhållstabellen redovisar åtgärder vid Solbergaskolan 2028–2029 samt 2035, men omfattning och etappindelning behöver preciseras. Behovet av evakueringslokaler, inklusive eventuella modulbyggnader, ska samordnas med verksamhetsanpassningar för anpassad grundskola och planeringen av en ny idrottshall. Om Hästen 1 aktualiseras för tillfälliga lokaler behöver konsekvenserna för hallens placering och genomförande klarläggas innan mark tas i anspråk. Planeringen behöver även säkerställa fungerande skolgård, tillgänglighet, skoltransporter och säkra flöden under byggtiden.

Sanda – samordning av kvarstående åtgärder.

Förstudien redovisar åtgärder i skolbyggnaden och gymnastikhallen samt förslag om en ny gemensam värmeförsörjning. Dessa delar behöver bedömas tillsammans med nybyggnationen av förskolan, förändringar i befintliga installationer, avveckling av paviljonger och återställning av mark. UAF och TSF behöver klarlägga vilka åtgärder som är tekniskt nödvändiga för förskoleprojektet, vilka underhållsåtgärder som ska hanteras inom fastighetsägarens ansvar och vilka verksamhetsanpassningar som kräver fortsatt prioritering och särskilda beslut. En samordnad etappindelning behöver säkerställa verksamhetens kontinuitet och minska risken för dubbelarbete och tillkommande kostnader. Att BUN ännu inte har tagit ställning till övriga delar innebär inte i sig att fastighetsägarens underhållsansvar upphör.

Dalhems förskola – samordnat underhåll och tillbyggnad. Det beslutade uppdraget omfattar både underhåll och verksamhetsanpassning av den befintliga förskolebyggnaden samt en tillbyggnad om cirka 180 m². UAF och TSF behöver samordna omfattning, ansvar, finansiering och etappindelning samt klarlägga behov av tillfälliga lokaler under arbetet. Planeringen behöver även precisera hur de behov av utvecklad utemiljö som beskrivs i ärendets underlag ska hanteras och hur verksamhetens kontinuitet säkerställs när paviljongens tidsbegränsade bygglov upphör.

Tabell 1: Underhållsplan

Åtgärd	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037
Fsk Forellen	X	X								
Fsk Humlan									X	
Fsk Gläntan Roma									X	
Norra Resurs- skolan Visby	X									
Gråboskolan	X	X							X	
Klinteskolan	X								X	
Högbyskolan	X									X
Havdhem skola									X	
Solbergaskolan	X							X		
S:t Hansskolan									X	
Roma skolan	X									X
Södervärnsskolan										X
Solklintsskolan Slite			X	X						
Dalhem skola	X							X	X	
Endre skola				X	X					
Fole skola						X	X			
Eskelhem skola		X								
Lyckåkerskolan			X	X						
Förskolan Tallen Hemse				X						
Förskolan Mull- vaden Hemse					X					
Stånga skola	X									
Fårösundsskolan							X	X		
Kräklingbo skola										X
Väskinde skola	X								X	

3.4 Pågående och planerade lokaländringar

I detta kapitel redovisas lokalåtgärder där genomförandet har påbörjats eller planeras påbörjas under år 2027. Detta omfattar exempelvis investeringar, inhyrningar eller avvecklingar som har gått vidare från analys, prioritering och planering och nu befinner sig i genomförandefas – eller står inför praktiskt genomförande inom kort.

Sanda – beslutad ny förskola och avgränsning mot övriga åtgärder

Barn- och utbildningsnämnden har beslutat att bygga en ny förskola i Sanda. Beslutet innebär inte ett ställningstagande till samtliga övriga åtgärder som redovisas i förstudierapporten daterad den 30 april 2025. Förstudien omfattar även ombyggnad av skolbyggnaden, åtgärder i gymnastikhallen, ny värmeförsörjning, avveckling och rivning av paviljonger samt åtgärder i utemiljön. Omfattning, finansiering, ansvar och tidplan för dessa delar behöver klargöras i den fortsatta beredningen. Tekniska beroenden och eventuella åtgärder som

krävs för att genomföra byggnationen av förskolan behöver särskilt identifieras och samordnas med det beslutade projektet. Förstudiens samlade kostnadsindikation och preliminära tidplan ska inte läsas som en beslutad ram eller tidplan för hela åtgärds paketet.

Dalhems förskola – underhåll, anpassning och tillbyggnad

Barn- och utbildningsnämnden beslutade den 15 september 2026, § 98, ärende BUN 2025/1768, att ge förvaltningen i uppdrag att utföra underhåll och anpassning av befintlig förskolebyggnad samt uppföra en tillbyggnad om cirka 180 m². Beslutet förtydligar nämndens tidigare planeringsuppdrag från den 15 april 2026, § 55. Åtgärden ska ge en permanent lösning för verksamheten på fastigheten Dalhem Hallvide 1:25, där den nuvarande paviljongens tidsbegränsade bygglov gäller till och med den 25 augusti 2027 och enligt ärendets underlag inte kan förlängas. Underlaget anger ett stabilt barnantal fram till 2030 och ett fortsatt behov av tre avdelningar. Genomförandet ska påbörjas senast under 2027. Genomförandeplaneringen behöver precisera starttidpunkten, färdigställandet och övergången från paviljongen till den permanenta lösningen. Om lösningen inte kan tas i bruk innan bygglovet upphör behöver verksamhetens lokalförsörjning under mellanperioden säkerställas. Utifrån befolkningsprognoser och det som beskrivits och redovisats i tidigare kapitel i detta dokument så görs följande bedömningar, i urval.

I planerings- och utvecklingsarbetet är det mycket viktigt för alla inblandade att först tänka organisation och sedan lokaler. Det ger förvaltningen bättre förutsättningar att vara mer strategiska, långsiktiga och flexibla i det regiongemensamma och det förvaltningsgemensamma arbetet. Det är relativt utmanande att göra prognoser om framtida lokalbehov inom nämndens ansvarsområden. Förvaltningens planering bygger på aktuella politiska beslut, den geografiska spridningen av skolorna, befolkningsprognoser, utfallet av det fria skolvälet, organisationens behov samt lokalernas status och behov nybyggnation eller underhåll och om- och tillbyggnad

4. Prioriterade lokalbehov

Det här kapitlet omfattar prioriterade lokalbehov där genomförandet ännu inte har påbörjats, utan behovet befinner sig i behovsanalys eller förstudiefas.

Behov med förväntad genomförandestart från och med 2028 redovisas här. Strategiskt angelägna behov där genomförandestart ännu inte kan fastställas redovisas med angiven osäkerhet och nästa beslutspunkt. Behov med genomförandestart 2027 eller tidigare redovisas i stället i kapitel 3.4. Start av en förstudie ska inte likställas med start av byggnation eller annan praktisk lokalåtgärd.

4.1 Kriterier för prioriterade lokalbehov

För att ett lokalbehov ska omfattas av den regiongemensamma lokalförsörjningsplanen krävs att det uppfyller minst ett av följande kriterier:

- Ytförändring >200 m²
- Investering >5 mnkr
- Strategisk betydelse för regionen

Utöver att kriterierna uppfylls ska behovet också vara prioriterat av nämnden. Endast de behov som nämnden själv bedömer som angelägna bör redovisas i detta kapitel.

Nämndens prioritering bör utgå från vilka åtgärder som ger störst samlad effekt för barn, elever, studerande, deltagare och medarbetare. Vid prioritering bör behovens betydelse för likvärdighet, arbetsmiljö, tillgänglighet, säkerhet, ekonomi, hållbarhet och genomförbarhet vägas samman. Prioriterade lokalbehov kan även omfatta åtgärder som minskar överkapacitet, förbättrar nyttjandegrad eller möjliggör effektivare användning av befintliga lokaler

genom exempelvis samlokalisering, omdisponering eller avveckling. Investeringar och större lokalåtgärder behöver också prövas mot tillgång till driftmedel, personalresurser och möjligheter till samverkan med andra nämnder och verksamheter.

4.2 Översikt över prioriterade lokalbehov

Huvudprocess för lokalförsörjning

Lokalbehov inom Region Gotland följer en gemensam lokalförsörjningsprocess:

Analys – Prioritering – Planering – Genomförande – Avslut.

Bild 1: Huvudprocess, lokalförsörjning.

Arbetet inleds alltid med en behovsanalys för att identifiera om det finns ett faktiskt lokalbehov, vad det beror på och vilka mål som ska uppnås. Behovet prioriteras sedan innan resurser kan avsättas för vidare planering. Planeringsfasen innebär att möjliga lösningar utreds, exempelvis genom en förstudie. I genomförandefasen vidtas konkreta åtgärder för att lösa behovet – det kan handla om att skaffa mark, bygga nytt eller bygga om, hyra in, köpa, sälja eller demontera lokaler. Avslut innebär idrifttagning, inflyttning, uppföljning av mål och avslut av processen.

Nämnden har ett fortsatt behov av investeringar i lokaler. Arbetet med framtagandet av lokal- och investeringsbehov baseras på nuvarande budget, planer och prognoser, organisation, elevframskrivning och demografi. Delar som påverkar och medför behov av anpassning av organisation och lokalanvändning. Förvaltningen har både överskott och brist på lokalyta men inom olika områden. Lokalkostnaderna förväntas öka på grund av investeringsbehov i befintliga lokaler, nybyggnation, ökade driftskostnader, ersättning av tidsbegränsade byggnader samt en underhållsskuld.

Kostnader för förstudier och projektering, vilket generellt uppskattas till cirka 10 procent av totalen, tillkommer i varje projekt. Driftskostnader efter genomförda åtgärder belastar respektive förvaltning, som sedan skall klara att bära genomförda investeringar inom tilldelad budgetram. Detta är en förutsättning för att önskade investeringar ska kunna genomföras

Tabell 2: Nästa steg i processen för prioriterade lokalbehov

Lokalbehov	Nästa steg i processen	-27	-28	-29	-30	-31	-32	-33	-34	-35	-36	-37

Anpassad grundskola F–9 – långsiktig helhetslösning	Analys och planering: verifiera organisation, lokalalternativ, omfattning, kostnad och tidplan.		X	X								
Idrottshall i Visby – i första hand för Solbergaskolan	Planering. Förstudie 2026–2027; fortsatt inriktning och tidplan klarläggs genom förstudien.		X									

4.3 Beskrivning av prioriterade lokalbehov

Sanda – kvarstående lokalbehov för ställningstagande

Utöver den beslutade nya förskolan kvarstår behov av att ta ställning till skolbyggnadens verksamhetsanpassning och de övriga åtgärder som förstudien identifierat. Förvaltningen föreslår att ett uppdaterat underlag tas fram som skiljer mellan beslutade projektåtgärder, fastighetsunderhåll och tillkommande investeringsbehov samt redovisar ansvar, kostnader, driftkonsekvenser, beroenden och genomförandeordning. Det finns en ansvars- och kostnadsfördelning mellan UAF och TSF som ska ligga till grund för den fortsatta beredningen. Underlag ska tydliggöra hur denna fördelning tillämpas på respektive åtgärd och vilka kostnader som ska hanteras inom respektive förvaltnings ansvarsområde. Underlaget ska möjliggöra nämndens prioritering av verksamhetens kvarstående behov och beredning av frågor som behöver avgöras av andra ansvariga nämnder. Omfattning, finansiering och genomförandestart är inte fastställda för de delar som ännu inte omfattas av beslut.

Tabell 3.1 Prioriterade lokalbehov

Behovets namn	Anpassad grundskola F–9 – långsiktig helhetslösning
Vad är behovet?	Den anpassade grundskolan har behov av en långsiktig helhetslösning för verksamheten från förskoleklass till årskurs 9. Fortsatt analys ska klarlägga verksamhetens framtida organisation och elevunderlag, krav på tillgänglighet och pedagogisk funktion, möjliga lokaliseringar, samlokalisering med andra skolformer, behov av fritidsverksamhet och utemiljöer samt konsekvenser för personal, transporter, investeringar och drift.
Var?	Möjliga lokaliseringar ska klarläggas i fortsatt analysen. Den genomförda samordningen i Gråboskolan ska ingå som en befintlig förutsättning. Anpassning av Solbergaskolan ska bedömas som en del av helhetslösningen.
När behöver behovet vara löst?	Verksamhetens bedömning är att lokalbehovet behöver vara löst senast höstterminen 2028, bland annat mot bakgrund av övergången till en tioårig grundskola.
Skede i processen	Prioriterat analys- och planeringsbehov. Innan behov förs vidare till genomförande behöver omfattning, kostnad, tidplan och prövade alternativ verifieras.

Orsak till behovet	Delar av verksamheten samordnades i anpassade lokaler i Gråboskolan i augusti 2026. Verksamheten som helhet är dock fortfarande fördelad på flera platser och saknar tillräckligt med egna, långsiktigt anpassade lokaler. Återkommande tillfälliga lösningar och lokalbyten medför nya anpassningar, osäkerhet för elever och personal, arbetsmiljöbelastning samt svårigheter att samordna organisation och resurser.
Önskad effekt	Stabila, tillgängliga och pedagogiskt ändamålsenliga lokaler som stärker elevernas trygghet, utveckling och lärande samt förbättrar arbetsmiljö, samordning av resurser och verksamhetens långsiktiga effektivitet.
Prövade alternativ	Samordningen i Gråboskolan är genomförd och ska beaktas i den fortsatta analysen av befintligt lokalbestånd, anpassning av Solbergaskolan, samlokalisering med andra skolformer och andra möjliga lokaliseringar. Planerat underhåll på Solbergaskolan ska samordnas med nödvändiga verksamhetsanpassningar.
Risker om inget görs	Fortsatt beroende av tillfälliga lokaler och återkommande kostsamma anpassningar kan påverka elevernas trygghet, kontinuitet och lärande, försämra personalens arbetsmiljö och begränsa möjligheten att utveckla en sammanhållen och effektiv verksamhet. Övergången till en tioårig grundskola kan samtidigt öka behovet av ändamålsenlig kapacitet.

Tabell 3.2 Prioriterade lokalbehov – idrottshall i Visby

Behovets namn	Idrottshall i Visby – i första hand för Solbergaskolan
Vad är behovet?	Behovet är en långsiktig lösning med tillräcklig kapacitet och funktion för undervisningen i idrott och hälsa. Verksamheten anger behov av en fullstor hall. Skolans undervisningsbehov ska särskiljas från tillkommande funktioner för föreningsliv och andra externa användare.
Var?	Förstudien avser Hästen 1. Regionstyrelsen har inte velat gå vidare med Artilleriet 1:38. Fastigheten finns ändå kvar i underlaget eftersom bygglov för Hästen 1 inte är säkerställt; alternativen har därmed inte samma planeringsstatus.
När behöver behovet vara löst?	Verksamheten anger en behovstidpunkt i juni 2027, men någon säkerställd lösning eller tidplan för färdigställande finns inte. Genomförandestart och färdigställande är inte fastställda.
Skede i processen	Förstudiedirektivet för Hästen 1 anger perioden 1 oktober 2026–30 juni 2027 och omfattar plan- och bygglovsförutsättningar, HIA-utredning, teknisk och funktionell genomförbarhet, investerings- och driftkostnader, risker samt rekommendation om fortsatt inriktning. UAF tar fram behovsanalys och lokalprogram. Ny idrottshall i Visby på fastigheten Hästen 1 finns upptagen som en särskild lokalinvestering i nämndens tioåriga investeringsunderlag. Investeringsplaneringen behöver samordnas med förstudieresultatet och förutsättningarna för bygglov, lokalisering och genomförande.
Orsak till behovet	Nuvarande idrottslokaler och tillgången till andra anläggningar räcker enligt verksamhetens underlag inte till för undervisningsbehovet. Förflyttningar tar tid från undervisningen och försvårar schemaläggningen. Förstudien behöver samordnas med skolans renovering och evakuering, skolgård, skoltransporter, kulturhusprojektet samt utvecklingen av Östercentrum och Solbergaområdet.
Önskad effekt	Tillräcklig kapacitet och funktion för undervisningen i idrott och hälsa. En samlad etapp- och markanvändningsplan med tydlig ansvarsfördelning behöver visa hur skolans funktioner upprätthålls under och efter genomförandet.

Prövade alternativ	Hästen 1 utreds för en permanent hall. Artilleriet 1:38 finns kvar i underlaget med den avvikande planeringsstatus som anges ovan. Om den permanenta hallen dröjer behöver en genomförbar tillfällig lösning klarläggas; tillgång till mark och bygglov är ännu osäker. Om tillräckliga och långsiktigt hållbara förutsättningar inte kan säkerställas på nuvarande plats bör alternativa lokaliseringar eller strategiska lokalbyten utredas.
Risker om inget görs	Utan åtgärder kvarstår risken för begränsade undervisningsmöjligheter, tidsförluster vid förflyttningar och ytterligare förseningar. Behovstidpunkten i juni 2027 sammanfaller med att förstudien ska avslutas, medan genomförandestart och färdigställande ännu inte är fastställda. Behovet av en tillfällig lösning behöver därför klarläggas.

Solbergaskolan – samlad bedömning och fortsatt inriktning.

Förvaltningens bedömning är att samordningen mellan skolans lokalbehov och övriga projekt i området behöver stärkas. Det finns risk för att skolan förlorar ytterligare ytor, att trafiksäkerheten försämras och att ändamålsenliga idrottslokaler fördröjs samtidigt som omfattande underhåll ska genomföras. Den fortsatta planeringen behöver utgå från en samlad bedömning av skolans långsiktiga förutsättningar och tydliggöra ansvar, beslutspunkter och tidplan för idrottslokaler, renovering, evakuering, skolgård och transporter. Planeringen behöver samordnas med utvecklingen av Östercentrum så att elevernas trygghet och säkerhet säkerställs och skolans handlingsutrymme inte successivt begränsas av andra projekt.

I den samlade planeringen för Solbergaskolan ska det klarläggas hur skolans verksamhetsområde avgränsas och hur tillträdet hanteras under verksamhetstid. Föreslagna allmänna gångstråk och besöksflöden till idrottshall, kulturhus och andra funktioner behöver prövas mot huvudmannens ansvar att begränsa obehörigas tillträde. Planeringen behöver redovisa hur allmänna flöden kan skiljas från skolans verksamhetsytor och hur eventuell gemensam användning kan förenas med skolans säkerhetskrav, även under renovering och evakuering. Tillträdeslösningarna behöver vara klarlagda innan beslut om markanvändning och utformning begränsar skolans handlingsutrymme.

Om tillräckliga och långsiktigt hållbara förutsättningar inte kan säkerställas på nuvarande plats bör även en alternativ lokalisering av Solbergaskolan utredas. En sådan utredning kan omfatta strategiskt lokalbyte eller fastighetsförvärv i samverkan med annan verksamhet eller myndighet, med prövning av vilka verksamheter som är lämpliga på respektive plats.

4.4 Övriga behov av lokalåtgärder

Säkerhet och beredskap

Lokalplaneringen behöver kopplas till förvaltningens och Region Gotlands risk- och sårbarhetsanalyser, kontinuitetsplanering samt erfarenheter från incidenter och övningar. Analysen ska klarlägga vilka verksamheter och lokalfunktioner som behöver upprätthållas vid störningar samt beroenden till el, vatten, värme, digital kommunikation och transporter. Behov av förebyggande tillträdesåtgärder, larm, förutsättningar för inrymning och utrymning, reservrutiner och alternativa lokaler behöver bedömas utifrån barnens och elevernas ålder, stödbehov och verksamhetens organisation. Åtgärder ska prövas utifrån behov, rättsliga förutsättningar, proportionalitet, tillgänglighet, kostnad och ansvar samt samordnas med ordinarie säkerhets-, underhålls- och investeringsplanering.

Frågan om särskilda evakueringsbyggnader bör hanteras som en regiongemensam strategisk utredningsfråga, inte som ett redan beslutat lokalbehov för nämnden.

Fördelning och samordning av idrottslokaler mellan huvudmän

Förvaltningens inriktning är att lokalbehoven för Alléskolan och samordningen av A7-hallen och Humlegårdens idrottshall ska lösas samlat. Behovet prioriteras inte i denna plan utan redovisas som fortsatt analys, där avtal, ansvar, tidplan och kostnader ska klarläggas.

Tabell 4: Övriga lokalbehov – samordning av idrottslokaler i centrala Visby

Behovets namn	Samordning av idrottslokaler för Alléskolan - A7-hallen och Humlegården
Vad är behovet?	Att förvaltningen tar över hyresavtalet och fördelning av tider i A7-hallen, att Alléskolan samlar sin idrottsundervisning där och att Humlegårdens idrottshall frigörs för förskoleverksamhet.
Var?	A7-hallen och Humlegården, centrala Visby.
När behöver behovet vara löst?	Tidpunkten klarläggs i den fortsatta analysen. Samordningen behöver vara löst innan Humlegårdens andra byggnad byggs om. Första etappen av ombyggnaden beräknas vara klar i december 2027.
Skede i processen	Fortsatt analys. Hyresavtal, ansvar för fördelning av tider, tidplan och kostnader ska klarläggas i samverkan med Kultur och fritidsavdelningen.
Orsak till behovet	Alléskolan har idrottsundervisning i två hallar och fördelningen av tider ligger i dag utanför förvaltningens ansvar, vilket försvårar planeringen och ger onödiga förflyttningar. Två förskolor i Visby har avvecklats och förskolekapaciteten behöver samordnas i centrala Visby, där Humlegårdens tidigare skola byggs om till en större förskola.
Önskad effekt	Alléskolans schema läggs först och återstående tider i A7-hallen erbjuds de fristående skolorna, som på sikt även kan få tider i Solbergaskolans planerade idrottshall (se tabell 3.2). Hela Humlegårdens andra byggnad, cirka 650 m ² , kan användas för förskolan i stället för cirka 280 m ² . Samordningen ger en effektivare användning av lokaler och resurser.
Prövade alternativ	Ombyggnad av Humlegårdens andra byggnad i två etapper med idrotts-hallen kvar. Alternativet riskerar betydligt högre kostnader och medför tekniska osäkerheter kring ventilation, vatten och el.
Risker om inget görs	Mindre förskolekapacitet i centrala Visby, fortsatt splittrad idrottsundervisning och onödiga förflyttningar för Alléskolan samt högre kostnader om ombyggnaden måste delas i två etapper.

4.5 Förändringar i prioriterade lokalbehov

Dalhems förskola – ändrad lösningsinriktning och genomförandestart

BUN beslutade den 15 september 2026, § 98, att befintlig förskolebyggnad ska underhållas och anpassas samt kompletteras med en tillbyggnad om cirka 180 m². Den beslutade lösningen ersätter den tidigare beskrivningen av en helt ny förskolebyggnad i investeringsunderlaget. Genomförandet ska påbörjas senast under 2027 och redovisas därför i avsnitt 3.4, inte som ett nytt lokalbehov med genomförandestart från 2028. Lokal- och investeringsunderlagen behöver anpassas till den beslutade omfattningen. Genomförandestart ska skiljas från färdigställande; övergången från den nuvarande paviljongen behöver planeras med hänsyn till att dess tidsbegränsade bygglov upphör den 25 augusti 2027.

Tabell 5: Förändringar i Lokalbehov

Lokalbehov	Typ av förändring	Kort beskrivning
Dalhems förskola	Ändrad lösningsinriktning	Underhåll och anpassning av befintlig förskolebyggnad samt tillbyggnad om cirka 180 m ²

		enligt BUN:s beslut den 15 september 2026, § 98. Ersätter tidigare beskrivning av en helt ny förskolebyggnad. Genomförandestart senast 2027; se avsnitt 3.4.
--	--	--